

Vřesoviště a požáry

Obecně jsou požáry v rašelinném území kriticky rizikové. Současné požáry v jihovýchodní Asii byly a jsou tak rozsáhlé a dlouhodobé, protože se převážně jedná o rašelinná území s hlubokými vrstvami rašeliny, kde požár nejde uhasit (množství uhlíku, který dobře hoří pod zemí měsíce i roky) - takže se jimi se dokonce výrazně zvýšilo množství CO₂ v atmosféře naší Země ! Záměrně zakládáné požáry byly zejména v Austrálii k získání či obnově pastvin (obvykle v protisměrech), v současnosti tam však proběhlo několik fatálních požárů. V našich podmínkách jsou všechny požáry rizikové, přičemž je trestné i vypalování staré trávy - stařiny a to také i z důvodů likvidace množství hmyzu. Při požáru nesmí být výrazné sucho a větrno, půda i humus by měly být vlhké, zimní měsíce nepřicházejí v úvahu. V nedávné minulosti bylo několik živelných požárů v přírodě nejen na Klatovsku, ale i na Šumavě, které bylo obtížné likvidovat. Na Šumavě byl však v rámci ideologie výroby divočiny bezzásahovou ochranou přírodních procesů (k čemuž patří i požáry) záměr současného vedení zlikvidovat cesty a neřešit dostupné vodní zdroje, ani požární techniku (problémový je již i vznik požáru - F. Nykles ve své publikaci zajímavostí ze staré Šumavy popisuje skupinu německých vyhnanců, posilněných v hospodě, které zastavilo až vojsko při pokusu zapálit Šumavu od hořících hraničních klád).

Na území CHKO Brdy byl proveden pokusný řízený požár 18.5.2016 v lokalitě Jordán, což je býv. dopadová plocha dělostřeleckých granátů, která zarostla vřesem (a kde často od nich zahorelo, přičemž drobný požár byl vždy uhašen, což sleduje starší důstojník baterie s pozorovacího stanoviště). Zde se jednalo o plochu několika arů, oddělenou cestami (trojúhelníkovitého půdorysu). Závažnou problematikou byla i případně nevybuchlá munice (zřejmě byl tento původně vojenský prostor předem pyrotechniky dekontaminován, neboť silnostěnné granáty z kanonů velké ráže 122 mm, 152 mm ohrožují prostor do vzdálenosti i více než 800 m, či také letecké pumy). Požáru se zúčastnilo 200 hasičů z 50 požárních jednotek a helikoptéra s vakem, požár monitoroval dron. Zajištěno bylo zásobování vodou (a sledováno bylo, aby nebyla nasáta juvenilní stadia obojživelníků), přičemž vodou byly kropeny okolní plochy, kam se neměl požár rozšířit. Plocha byla předem ornitology procházena, aby nedošlo k úhynu ukrytých a hnízdících ptáků. Řízeného požáru se zúčastnil Technický útvar požární ochrany, Fakulta bezpečnostní infrastruktury VŠB a Přírodovědecká fakulta UK. Během požáru bylo sledováno několik údajů: rychlost fronty požáru, teplota plamene, změna teplotního pole a úbytek hmotnosti. Další, avšak živelný požár v lokalitě Jordán 29.3.2017 postihl plochu 1 ha, která se rozšířila na 3 ha, avšak byla včas uhašena, takže na štěstí nezasáhla lesní porosty.

Vřesoviště jako termínový pojem je světově velmi široce pojatý. Obecně se jedná o plochy s převládajícími vřesovištními rostlinami z čeledi Ericaceae, která zahrnuje 125 rodů s cca 4500 druhy, které tvoří otevřený polokeřovitý až keřovitý biotop. Vyskytují se ve všech částech světa, v Jihoafrické unii tyto biotopy vytváří druhově velmi bohaté porosty fynbos s nízkými křovisky, podobně v Austrálii s mnoha endemity, na Sibiři jsou nejčetnější vřesoviště Euroasie. V blízké Evropě vzniklo v Severoněmecké nížině rozsáhlé Lüneburské vřesoviště / Lüneburger Heide po vypalování, příp. kácení lesa, přičemž jsou zde chovány ovce plemene Heidschnucké, které spásají vřes a náletové dřeviny (odolává pouze pichlavý jalovec). Kromě pastvy se zde provádí seškrabávání vrstvy humusového opadu. Vedle vřesu zde rostou borůvky, brusinky, šicha, ostřice, suchopýry, kostřavy, na mokřejších lokalitách bezkolonec, klikvy, rosnatky, kyhanky, prstnatce, hořce aj., na imisně eutrofizovaných plochách pak expanzivní tráva metlička. Zdejší přírodní rezervace na rozloze 1500 ha je intenzivně rekreačně využívána (ročně ji navštíví neuvěřitelných 4 mil. turistů), přičemž zde trvale žije 1500 obyvatel a jsou zde chráněny i památky lidové architektury.

Naše **domácí vřesoviště** jsou charakteristická zcela převládajícím jednodruhovým zastoupením dominantního heliofilního vřesu obecného / Calluna vulgaris, přičemž tento floristický aspekt je ojediněle doplňován řadou dalších taxonů ve vazbě na trofické a hydrikové charakteristiky stanoviště. Běžná přirozená vřesoviště u nás charakterizují kyselé, degradované půdy, mnohdy

však vzniklé či vznikající na degradovaných odlesněných lokalitách, či vysychajících rašeliništích, což je dnes typické na řadě lokalit Šumavy (podle ideologů připomínající severskou tundru, ta je však typická vysokou vlhkostí). Na Šumavě jsou značně různorodá rašeliniště - vrchovinná, slatinná a přechodová s výrazně odlišnými trofickými poměry, kde základní substrát tvoří odumírající rašeliníky / Sphagnum (mnohdy v několika metrech), takže na jejich degradovaném povrchu by byl požár rizikovým hazardem. Poléhavý polokeř až keřík vřesu se dožívá cca 25 let a může dosáhnout délky až 1 m, takže svojí pokryvností, pokryvností bylinného opadu či odumřelých pololokeříků, příp. uchycenými náletovými dřevinami (zejména anemochorní břízy na odkryté půdě) omezuje možnost uchycení nových semenáčků vřesu, nebo dalších druhů. Snáší okus vysoké zvěře (ovce, jelen, sob) a regeneruje po občasném požáru. Množí se semeny i řízky. Hlubší zmlazení seřezáním (když má již dřevní hmotu) je vhodné provést v zahradách zahradními nůžkami, v pleněru zahradními plotovými nůžkami či "kosákem" (specifický srp s delší násadou), což nepřináší neúměrná požárová rizika, ke hmyzí osádce je mnohem přívětivější a zejména je mnohonásobně lacinější. Tím však dochází k přiznání potřebného, světově vědeckého, ekosystémového asistenčního managementu.

U nás jsou oblíbená okrasná zahradní vřesoviště, zejména s vřesou (Calluna s mnoha kultivary / kulturními varietami), vřesovci (Erica), pěnišníky (Rhododendron), případně s dalšími druhy.

Ve vymezené EVL Šumava se vřesoviště (biotop T8) vyskytují jako habitat 4030 na necelých 70 ha: **4030 - Evropská suchá rašeliniště a vřesoviště, (T8.2B sekundární podhorská a horská vřesoviště bez jalovce obecného, T8.3 Brusnicová vegetace skal a drolin)**

Suchá podhorská a horská vřesoviště, příp. brusnicová vegetace drolin a skal jsou na Šumavě sekundární specifickou formací (sv. Genistion), asociace Calluno-Vaccinietum a pro Šumavu typické as. Arnico-montanae-Callunetum. Obvykle vzniklá po odlesnění na místech acidofilních bučin, horských smrčín, příp. ochuzených opuštěných pastvinách.

TEF01 Podhorská a horská brusnicová vřesoviště Vaccinio-Callunetum vulgaris: Obvyklý vznik ve středověkém a raně novověkém odlesnění (bučin, horských smrčín a borů) nebo na ochuzených pastvinách, na Šumavě a Pošumaví i záměrné brusinkové „plantáže“, **ohrožení** sukcesní zarůstání dřevinami, obohacování dusíkem z atm. spadů, absence pastvy, potřebný monitoring a management: odstraňování náletových dřevin zejména u jalovců, pastva ovcí, občasná narušování půdního povrchu či odstraňování pokryvných porostů (vřesovcovité, brusnicovité pololokeříky), příp i silné vrstvy povrchového humusu z opadu vřesu a brusnic – např. pro podporu plavuní - Diphasiastrum (což je v rozporu s požadovanou bezzásahovostí).

Dnešní ideologičtí "ochránci přírody", spíše bezzásahoví "výrobci pralesové divočiny" cítí potřebu zmlazení vřesovišť a tak se utíkají k domněle "bezzásahovému", avšak řízenému požáru. Toto je jeden z oportunistických příkladů falešně "bezzásahového" přístupu, kterým chtějí ideologové vyrábět divočinu, přičemž podobná situace je u nejcennějších biotopů Šumavy - vysychajících retenčních rašelinišť aj. Založený požár jistě není bezzásahovost - ta by zde spočívala v dalším ekosystémovém vývoji odumírajícího vřesoviště. Zajímavé je, že potřebu řešení ohrožení daleko cennějších biotopů a kriticky ohrožených rostlin ideologové bezzásahovosti neřeší.

Domácí problém spočívá v původně módní bezzásahovosti, která se stala doktrínou, jež přešla v ideologii, se všemi jejími zločinnými atributy. Již RNDr. Vladimír Ložek Vladimír, DrSc. (1925), ve svých publikacích Po stopách pravěkých dějů (O silách, které utvářely naši krajinu), Zrcadlo minulosti (Česká a slovenská krajina v kvarteru) varuje před neuváženou módní bezzásahovostí, přičemž se zapomíná, že naši krajinu v minulosti formovaly především býložravci. Problémem je, že ideologové divočiny nedokáží spolupracovat s přírodou (ani s lidmi).

Bezzásahová likvidace šumavské květeny a chráněných biotopů či kůrovcová genocida "nepřirozených" smrkových lesů je stále pro ně prioritou a to bez ohledu na situaci, že Šumava byla zařazena na Červený seznam IUCN. Uvedenou genocidu požaduje MŽP ČR a ideologové bezzásahové výroby divočiny rozšířit na další čtvrtině NP Šumava - tedy prosazují neudržitelný ekologický vývoj ČR a biliardové škody dále zvětšovat, čímž se veřejně prohlašují za jejich původce.